

ÉLETKÍSÉRLET A TERMÉSZETTEL HARMÓNIÁBAN

Szöveg: **Szilágyi Szabolcs**, **Tóth Péter** DLA
Fotók: **Szűcs Adrienn**, **Heim Alexandra**, **Cseh Edina**, **Pödör Máttyás**

33

Barnag és Pécsely között a hideg-hegyi Menedékben jártunk Csatlós Reginánál és Tőgyi Baláznál. A gyönyörű balatoni panorámájú hegyoldalban egy természetvel együttműködő, hagyományos ökológiai mintákra épülő gazdaságot hoztak létre, ahol természetvédelemnek, gyógyulásnak, közösségi kultúrának, foglalkozásoknak adnak helyet. A 7 hektáros területen az önellátásra törekvő gazdaság 1200 m²-es zöldségeskertből, gyümölcsösből és baromfiudvarból áll. Ahogy az erdei úton megérkezünk hozzájuk, joggal merül fel a kérdés: hogyan jött létre ez a kis zárványvilág, hogyan is kerültek ők ide.

Cs. R.: Mindketten vidéken születtünk, de már kilenc éve Budapesten éltünk, mielőtt ideköltöztünk volna a Hideg-hegyre. Ezt a területet akkor találtam, amikor még nem voltunk egy pár Balázssal. Nagyon hívott a vidéki élet. Éreztem, hogy nekem ott a helyem, és tudtam, hogy nagyjából milyen dolgokkal szeretnék foglalkozni. Hosszú ideig tartott meghozni a döntést, mivel a biztosból kellett átlépni a bizonytalanba. Gondoltam, azzal sarkallom magam erre a nagy-nagy lépésre, hogy vásárolok egy olyan területet, ami passzol az álomhoz, vízióimhoz. A Balaton-felvidék dimbes-dombos bája, szelíd atmoszférája megfogott. Nagyra törő vágyhoz nagyra törő munkacím is illik, így én *Világgyógyító csodahelynek* neveztem el a helyszínt. Ez így idilli történetnek hangzik, csak a racionális tervezés maradt ki a dologból. Beleszerettem ebbe a helybe, és éreztem, hogy nekem itt lesz feladatomban. Építészeti

és infrastrukturális szempontból rendkívül neheztelt területet sikerült találni, aminek a nehézségei ellenére megvan a csodája is.

T. B.: Mielőtt megérkeztünk, volt bennünk egy zsigeri vágyódás a vidéki életre. De nemcsak a zsúfolt településektől akartunk minél messzebb kerülni, hanem közelebb is szeretnénk volna élni a természethez. 2017 őszén építettük fel a jurtánkat, és azóta élünk itt. Az elmúlt hat év küzdelmei árán kitapasztaltuk, hogy ezzel a döntéssel milyen nehézségeket vettünk a vállunkra. Szerencsére mindketten elég kitartóak vagyunk, de most már tudatosan figyelünk arra, hogy elmondjuk: ez nem az ideális kiköltözés története. Itt se szomszédok, se infrastruktúra nincs. Megtanultuk, hogy mekkora erőforrást igényel, ha az ember a saját portájára nem betonútról kanyarodhat be. Beláttuk, hogy a 3 km-es hegyi út okozta autómortizáció nem feltétlenül a

fenntarthatóság felé visz. Ezek azok a dolgok, amiket csak a gyakorlat mutat meg. Hoztunk egy döntést: olyan életkísérletbe helyezük magunkat, ahol kipróbáljuk, tudunk-e a természetvel együttműködően, a mai lakott világtól merőben eltérő környezetben boldogulni. Felépíthető-e egy olyan élet, ami a természettel harmonizál, elégedettséget, örömet és egészséges életet nyújt számunkra.

A bevezető szakasz végén járva még nem mondhatom, hogy stabil a rendszerünk. Minden éppen csak működik, de tízéves távlatban el tudom képzelni, hogy kiderül: igenis összeáll a kép. Ha itt, ahol se víz, se áram, se út, sőt még a gazdálkodás szempontjából is hátrányos a helyzet – kötött, köves, erodálódott a meredek hegyoldal –, sikerül termékeny gazdaságot fölépíteni, akkor ez alkalmas minta lehet a kedvezőbb feltételekkel rendelkező területen élők számára.

ÉLETKÍSÉRLET A TERMÉSZETTEL HARMÓNIÁBAN

▲ Kilátás a hideg-hegyi menedékről

FINDING HARMONY WITH NATURE

Regina Csatlós and Balázs Tógyi are residents of the Menedék, or Shelter, in Hideg-hegy, between Barnag and Pécsely. On the mountainside that opens up to the beautiful Balaton panorama, they have built a farm operating on traditional ecological principles and offer workshops in nature conservation, healing and community culture. Working towards achieving self-sufficiency, the 7-hectare farm includes a 1,200 m² vegetable garden, an orchard and a poultry yard. Szabolcs Szilágyi talked to them about how they got there and how they built their small island of calm.

▲ Vendégváró jurtabelső

Tudatosan – kezdetektől fogva – úgy építkeztünk, hogy mindez egyszerre legyen számunkra gazdaság és életter: adjon élelmet, és legyen olyan hely, ahol élhetünk. Nem szeretnénk eljárni innen munkahelyre, ezért úgy alakítottuk az életünket, hogy itt helyben tudjunk dolgozni. Regina nagyon jól gazdálkodik, főz, így mint östermelő tudja értékesíteni a terményeit. Én pedig kitanultam, hogyan lehet jól komposztbudit építeni, és ennek a műhelymunkája itt készül nálunk. Helyi rendezvényeket szervezünk, ahol törekszünk arra, hogy minél inkább a saját terményeinkből kerüljön Regina főztje az asztalra. Sok munkát ad számomra ezen a rég felhagyott szőlőterületen az infrastruktúra fejlesztése, a teljes vízellátás elérése, a táj rehabilitációja. Törekszünk a szelíd megoldásokra, arra, hogy minél kevésbé függjünk a hightech megoldásoktól. Úgy alakítjuk az életünket, hogy a külső függés minimális legyen. Csak annyit használunk és termelünk, amire tényleg szükségünk van. Mindezt tesszük abból a célból is, hogy egyszerű és elérhető megoldásokat tudjunk bemutatni azok számára, akik hozzánk hasonlóan hosszú távon

önfenntartó és önellátó családban, közösségekben szeretnének élni. Ezeket a módszereket élőben lehet nálunk meg tapasztalni. Most is laknak velünk olyan fiatalok, akik külföldről érkeztek önkénteskedni, és fél éven keresztül gazdálkodunk, dolgozunk és élünk közösen. Emellett házigazdái vagyunk az ilyen típusú képzéseknek is. Volt itt a *Nagyapám Háza*, volt permakultúra-képzés, illetve

▲ Másik Balaton Szabadegyetem 2.: Természetes otthon

közösségfejlesztéssel foglalkozó tábor. Hiszünk abban, hogy ezek szervesen összefüggenek: nem lehet csak ökológiai gazdálkodásban gondolkodni, mert fontos, hogy az építéssel és a technológia is ökológikus szemléletű legyen. Emellett nagyon fontosnak tartjuk a közösségi együttműködést, mert egyrészt fontos erőforrás, másrészt életünk kulcsterülete.

> Érdekes ennek a folyamatnak a dinamikája. El kellett szakadnotok a megszokott közösségeitektől, hogy utána adni tudjatok az új közösségeiteknek. A ti kapcsolatokat is ennek a folyamatnak az eredménye? Hogyan találtatok egymásra ebben az új élet-helyzetben?

Cs. R.: Szerintem sokak szívében ott volt már a vágy, hogy azzal a kiköltözői alternatív világgal, ami a fejükben volt, találkozzanak másokkal, akik szintén ebben gondolkodnak. Vannak dolgok, amik sokakban megfogalmazódnak, és egyszer csak találkoznak néhányan, akik meg is tudják valósítani. Korábban jártam már önkénteskedni kalákákra, hasonló témájú képzésekre. Találkoztam valakivel, akiben megfogalmazódott, hogy legyen egy ilyen témájú fesztivál, és el is nevezte már akkor *Gyüttment Fesztiválnak*. Így csöppentem én is ebbe a világba: akkor mint frissen kiköltözni akaró, gazdálkodni vágyó valaki másra

▲ Paticsfalú komposzt toalett

se vágytam, csak ilyen emberekkel találkozni. Beleálltam a szervezésbe, és végül főszervezőjévé váltam a fesztiválnak. A *Gyüttment* fantasztikus gyűjtőhely: sok-sok dolog indult el ott, sok kis közösség született, nagyon sok család alakult, voltak nagy találkozások. Valójában a miénk is ott történt meg.

> Azóta évről évre folyamatosan megszervezitek a Gyüttment Fesztivált?

Cs. R.: Igen, annyi különbséggel, hogy amikor elkezdtem szervezni a fesztivált, akkor még csak vágytam erre az életformára, de ahogy elkezdtem így élni, egyre inkább azt éreztem, hogy nem szervezhetek, mert menni kell csinálni az ágyást, ültetni a paradicsomot. Úgyhogy azóta több váltás volt a szervezők körében. Alakult egy egyesületünk, a Mindenegyüttmeg Egyesület, ami azóta gazdája a *Gyüttment Fesztiválnak*. Tavaly már csak fesztiválózóként vettünk részt az eseményen. Azóta már harmadik főszervezője van az eseménynek, mert a második pár is kiköltözött, és családot alapított.

> Kiket tudtok megszólítani a fesztivállal? Javárészt hasonló gondolkodású fiatal felnőtteket családalapítás előtt?

T. B.: Kortalan a fesztivál. Vannak gyerekes családok, családalapítás előtt állók, idősek, kiköltözöttek, kiköltözni vágyók.

▲ Másik Balaton Szabadegyetem 3.: Egészség

▲ Kenyérüstő kemence

Inkább a szemlélet, a gondolkodásmód az erős kötelék.

> Bekapcsolódtatok az Európa Kulturális Fővárosa programsorozatba a Másik Balaton című projekttel. Ez tekinthető egy oldalhajtásnak, ami a helyi, Balaton-felvidéki hasonló gondolkodásúakat próbálja összegyűjteni?

T. B.: A lehetőséget úgy használtuk ki, hogy ezt az értékrendet népszerűsítsük, és ennek megfelelően szerveztünk már eddig gazdálkodás, építészet és egészség témában szakmai napokat. Tervben van még az oktatás és a közösség fókusszal két alkalom. Lesz egy komplex táborunk, ami a gyakorlatyszerzésnek ad nagyobb teret. A helyieknek szeretnénk ezekkel a programokkal lehetőséget adni tapasztalat- és ismeretszerzésre. Ezzel párhuzamosan készítettünk egy kutatást, ahol a helyben élő értéktársakat igyekeztünk feltérképezni. Ezzel kettős célunk volt. Egyrészt, hogy a velük készült interjúkból létrejött összefoglalók inspirálhassanak más, elsősorban helyieket. Például arra, hogyan lehet ökológiai úton szőlőt művelni úgy, hogy ne legyen oda a termés, sőt nagyon jó minőségű bor legyen a végeredmény. A másik cél, hogy kialakuljon egy értékközösség, együttműködési kapcsolatok jöjjenek létre. Rövid ellátási láncnak hívják az ilyen struktúrát, ahol a minél közelebbi, minél megbízhatóbb felek kis területen tudják összehangolni a keresletet és a kínálatot.

Cs. R.: Azért adtuk be ezt az EKF-es pályázatot, hogy fókuszálni tudjuk a szűk környezetünkre az energiánkat, hatásunkat, mert igazán komoly eredményeket fenntarthatósági szempontból helyi szinten lehet elérni.

T. B.: Míg a *Gyüttment* egy országos találkozó, egy ünnep, addig az egyesületnek az is a célja, hogy minél inkább erősítse a helyi kisközösségeket, mert a lokalitás a legfontosabb. Ezeket a helyi közösség-építő folyamatokat szeretnénk azzal segíteni, hogy helyzetbe hozzuk magunkat, az értéktársakat, mert most van erre lehetőség. Még egy fontos aspektusa az értéktársakutatásnak, hogy sok mindent

Életkísérlet a természettel harmóniában

▼ Másik Balaton Szabadegyetem 3.: Egészség

megkérdeztünk: ki hogyan épít, gazdálkodik, milyen igényei vannak. Mindezt azzal a prekoncepcióval, hogy a gazdálkodás terménycsere lehet majd a fókuszban. Az derült ki, hogy sokan kertészkednek, és használják a helyi piacokat, termelői piacokat, ilyen irányú igényeik nincsenek. Nagyon erős igényként az oktatás merült fel. A kisgyermekes családok zöme szeretne olyan alternatív iskolát biztosítani a gyermekei számára, ahol a gyermekek egészséges mentális fejlődésen mehetnek keresztül. Az állami oktatásban alkalmazott tematikák, módszerek ezeket a fejlődési folyamatokat nem veszik eléggé figyelembe, inkább akadályozzák kialakulásukat. Szeretnénk megelőzni, hogy a sokévi iskolai tanulás után céltalan, motiválatlan, inspirálatlan állapotban találjuk gyermekeinket. Az iskolaalapítás és az alternatív oktatás az egyik legnehezebb pálya ma Magyarországon. Valószínűleg ez egy többéves folyamat lesz, de ha elég erős a közösség igénye, talán nem lehetetlen. Ez önmagában megkoronázná az egész mozgalmat.